

What win if I gain the thing I seek?

AMBRUS TIBOR

What win if I gain the thing I seek?
A dream, a breath, a truth of fleeting joy.
Who buys a minute's mirth, to wail a week?
Or sells eternity to get a toy?
For one sweet grape, who will the wine destroy?
Or what fond beggar, but to touch the crown
Would with the sceptre strait he struck down?
Hamlet, hatalmas börszivarral a kezében, felteszi a kétmillió
dolláros kérdést, hogy lenni vagy nem lenni.
Hát kérem szépen, miféle kérdés ez?
Ambassador of Death – ezt nem kellett volna.
Ej-haj, kisöreg, eső után köpönyeg.
Nem lenni – ez itt a csábító válasz.
Hiába bámulod a naptárt, ha velem beszélsz;
Engem az örökkévalóság igazol.
Füstfelhő, szellemjárás, csúcstechnológia, optikai varázslat.
Abrakadabrizmus, szemfényvesztés, rózsaszín máglya.
Fáradt kolosszusok.
Reneszánsz.
Who's there?
Nay, answer me. Stand and unfold yourself!
Ezek az emberek bizalmatlanok; darabokra tépett
biztonságérzettel őrzik egymás hitetlenségét.
Ezek az emberek túl nyugtalanok.
Otthonuk az éjféli.
Ezek az emberek gyanúsak.
Miért nem ismerik fel egymást? Önazonosságuk kérdéses:

Ambrus Tibor

What, is Horatio there?

A piece of him.

Ó, és én azt hittem, hogy egészséges vagyok!

Stay, illusion.

És kiderült, hogy a hitnek ára is van: az öntudat.

Az öntudat pedig istentelenül hasadt öntudat.

Nietzsche nevet adott a betegségnek, és a beteg meghalt.

Azóta is a középkort temetik; mi más volna a nyelvfilozófia?

Heidegger megtalálta az ő kis tisztását, újabb skizoid végzet

teljesült be; renaissance – suicid hajlam:

többet nem beszélek magammal.

Speak to me.

Ejfékete szalagok az öreg király fején: Lear őrjög a sötétben.

Speak to me.

Pedig Lear nem örült: minden szava halálos seb.

O, speak!

Világos válasz, kakasszó: a fény hangosan erőszakoskodik ezeken

a megtört, sötét arcú embereken, akik lándzsát törnek az igazság

nevében. Emelt tér a kastély előtt: lélektörő mélységekért folyik a

béke.

Pogány keresztelő; a szűz vízbe „fulladt”.

Haldokló lélekbúvárok, tudatfulladás – szakadj rám, ég!

Hasadj szét, tudat!

Bosszulj meg, hit: reneszánsz.

És az ég nem akar megszakadni, nem, az ég köszöni szépen, jól

van. A tekintet elönti a teret, és a tér, ez a szemét, végtelennek

bizonyul.

Általános támadás az igazság ellen.

Farkasszemet nézek önmagammal:

Whosoever is delighted in solitude, is either a wild beast or a god.

Lord Bacon elemében van és jubilál: ő csak a barátságról akart

beszélni, és íme, szavaival még istent is a vadállatok közé zavarta.

Delighted with solitude! Kinek van ekkora ereje?

Egyre többet hallatják a szót: szokás.

Elég furcsa szokás újjászületni.

Ezek az emberek gyanúsak, fölöttébb gyanúsak:

– még a nevüket is eldobják egy morzsányi hitért.

Never Hamlet!

This is not Lear!

És az utolsó, kétségbeesett gesztus:

I AM NOT WHAT I AM.

Mindezek után, mi jöhetne még?

Semmibevenni a filozófiát, ez az igazi filozófia – de Pascal gazember volt, akinek saját pofátlanságát kellett semmibe vennie ahhoz, hogy „igazi” szerénységre tegyen szert. Persze, mindezt „nem kell komolyan venni”.

Könyörtelen buldózer a szabadság: inkább még egy pestisjárvány, mint egy újabb reneszánsz. Az öreg tenger legyőzte a kis halászt, igenis, az embert le lehet győzni: a kicsi szép, de a nagy erős. (Mindezek után már csak olyan első osztályú hazudozók segíthettek, mint Hegel és Kant, a nagyagyúk, a nehézbombázók. – what a piece of work is a man! – és fellélegzett a szellem, megtisztult az ész.)

Michelangelo is hőembereken kezdte.

De ezeket az embereket nem lehet becsapni:

– számon kérni a lélektől azt, hogy semmiben sem hisz?

A dream itself is but a shadow.

Ezek a megátalkodott racionalisták túl sokat beszélnek az álmokról. Ésszerűségük a legnagyobb delírium, gondolkodásuk földhözragadt történelmi következmény. A mi történelmünk pedig túlságosan is az ő gondolkodásukra épül, és roskadozik: a jelen is van olyan szörnyű, mint a múlt nyomorult. Tudni kell elcsüggedni az ő hitetlenségük nélkül is: ez a kor a saját történelmén fog elbukni, annyira eredeti.

Az áldozat felordít, a gyilkos csendben temetkezik.

My words fly up, my thoughts remain below.

A mennyet ország rangjára emelték, a pokol pedig csak „egy hely”. Fel és le – a nyomorékok és a felfedezők gyűlölik ezeket a szavakat, mert csalódtak bennük. Más meg ki használná őket?

Words, words, words.

A „gondolkodók” szavak által azok: szegények képtelenek csalódnani a szavakban. A beszédhalál ritka jelenség, ami nem repül. És kevésbé látványos.

Miféle halott az, akinek még utolsó szava sincs?

Legalább annyi.

Words, words, words.

A fő dolog, hogy elszántak legyünk.

– a peal of ordnance is shot off –

Exit William Shakespeare

Enter Ambrus Tibi